

Bruksela, 14 listopada 2024 r.  
(OR. en)

15497/24

COH 65

**NOTA**

---

|          |                                                                                                                                                                                        |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Od:      | Prezydencja                                                                                                                                                                            |
| Do:      | Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada                                                                                                                                                 |
| Dotyczy: | Wzmocnienie kluczowych atutów polityki spójności: jak w przyszłości poprawić zarządzanie dzielone funduszami spójności zgodnie z zasadą pomocniczości?<br>– <i>Deбата orientacyjna</i> |

---

Ministrowie odpowiedzialni za politykę spójności są proszeni, by na posiedzeniu Rady do Spraw Ogólnych poświęconemu polityce spójności, które odbędzie się 28 listopada, omówili temat „Wzmocnienie kluczowych atutów polityki spójności: jak w przyszłości poprawić zarządzanie dzielone funduszami spójności zgodnie z zasadą pomocniczości?” na podstawie dokumentu prezydencji przedstawionego w załączniku do niniejszej noty.

**Dokument informacyjny**

**na posiedzenie Rady do Spraw Ogólnych poświęcone polityce spójności**

**„Wzmocnienie kluczowych atutów polityki spójności: jak w przyszłości poprawić zarządzanie dzielone funduszami spójności zgodnie z zasadą pomocniczości?”**

Polityka spójności UE, która zgodnie z Traktatem „jest istotna dla pełnego rozwoju i trwałego powodzenia Unii”, okazała się jednym z kluczowych motorów wzrostu gospodarczego, konwergencji, konkurencyjności i integracji.

Polityka spójności opiera się na zasadach partnerstwa, pomocniczości, wielopoziomowego sprawowania rządów i zarządzania dzielonego, które umożliwiają państwom członkowskim i regionom aktywny udział we wdrażaniu polityki, a jednocześnie zwiększają rozliczalność na różnych szczeblach sprawowania rządów.

Zarządzanie dzielone wzmacnia pozycję państw członkowskich i regionów, gdyż mogą się one wypowiadać nie tylko w sprawie zarządzania politykami UE i ich wdrażania, ale także w sprawie planowania i programowania tych polityk, co zwiększa ich poczucie odpowiedzialności za projekty i sprzyja zaangażowaniu społeczności. To inkluzywne podejście regionalne pozwala na dostosowane do potrzeb reagowanie na konkretne lokalne wyzwania i priorytety, dzięki czemu można kierować działania UE w bardziej bezpośredni sposób do społeczności, którym mają służyć.

Podczas dyskusji na temat przyszłości polityki spójności wiele państw członkowskich i instytucji UE wielokrotnie potwierdzało potrzebę utrzymania trybu zarządzania dzielonego jako jednego z podstawowych elementów. W swojej opinii na ten temat Komitet Regionów<sup>1</sup> zdecydowanie opowiada się za tym, by model zarządzania dzielonego, wielopoziomowe sprawowanie rządów i zasada partnerstwa pozostały zasadami przewodnimi polityki spójności po 2027 r., i jednocześnie podkreśla, że zaangażowanie lokalnych i regionalnych zainteresowanych stron ma zasadnicze znaczenie dla skuteczności tej polityki. Jak zaznaczono w sprawozdaniu grupy wysokiego szczebla ds. przyszłości polityki spójności<sup>2</sup>, polityka ta ma wyjątkowy charakter w UE ze względu na stosowane w jej ramach podejście ukierunkowane na konkretny obszar i zakładające aktywne zaangażowanie zróżnicowanego grona zainteresowanych stron, co sprawia, że polityka ta jest zgodna z zasadą partnerstwa. Ta metoda partycypacyjna ma zasadnicze znaczenie dla zaspokajania potrzeb terytorialnych, dostrzegania możliwości i zwiększenia powodzenia europejskich projektów dotyczących spójności.

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES)<sup>3</sup> podkreślił ponadto, że trzeba zagwarantować – za pomocą jednego rozporządzenia – jasne i proste zasady dotyczące funduszy krajowych i unijnych wdrażanych w ramach zarządzania dzielonego. EKES stwierdza, że wysiłki na rzecz uproszczenia są szczególnie istotne dla zapewnienia, by ramy zarządzania dzielonego były wykonalne dla regionów o ograniczonych zdolnościach administracyjnych.

Niedawne utworzenie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) prowadzi do porównań z polityką spójności ze względu na jego równoległe wdrażanie i nakładające się obszary wsparcia. RRF stanowi przykład alternatywnego modelu udzielania wsparcia, które jednak nie wiąże się z takim samym stopniem zaangażowania regionalnego jak w przypadku funduszy w ramach polityki spójności. W przeciwieństwie do funduszy w ramach tej polityki, RRF nie wymaga wielopoziomowego sprawowania rządów ani aktywnego udziału władz szczebla niższego niż krajowy, jak stwierdza Europejski Trybunał Obrachunkowy w swojej analizie z 2023 r.<sup>4</sup>

---

<sup>1</sup> „Przyszłość polityki spójności po 2027 r.”, opinia Europejskiego Komitetu Regionów przyjęta 29 listopada 2023 r.

<sup>2</sup> “Forging a sustainable future together: Cohesion for a competitive and inclusive Europe” [„Wspólne budowanie zrównoważonej przyszłości – spójność na rzecz konkurencyjnej i sprzyjającej włączeniu społecznemu Europy”], sprawozdanie grupy wysokiego szczebla ds. przyszłości polityki spójności, luty 2024.

<sup>3</sup> “Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności a polityka spójności: w kierunku polityki spójności 2.0”, opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego przyjęta 20 września 2023 r.

<sup>4</sup> Przegląd 01/2023: Finansowanie unijne z funduszy polityki spójności oraz Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności – analiza porównawcza.

Ponadto stosowane w ramach RRF tzw. podejście oparte na wynikach jest kolejnym elementem, który należy uwzględnić w refleksjach nad przyszłością polityki spójności. Niemniej jednak w polityce spójności zawsze występowały elementy związane z wynikami, zwłaszcza od czasu jej przekierowania na rezultaty w następstwie sprawozdania Fabrizia Barki<sup>5</sup>. Podczas gdy umowy partnerstwa określają długoterminowe strategiczne ukierunkowanie funduszy, programy uwzględniają odpowiednie zalecenia dla poszczególnych krajów, a także strategie krajowe lub regionalne, oceniają spełnienie horyzontalnych i tematycznych warunków podstawowych, a także określają wspólne i możliwe do zagregowania wskaźniki, zapewniając monitorowanie wyników polityki na szczeblu UE w przejrzysty sposób. Ponadto w ramach polityki spójności w szerokim zakresie stosowany jest wymóg przeprowadzania ocen, a także – w oparciu o wyniki tych ocen – uproszczone metody zwrotu kosztów, takie jak uproszczone metody rozliczania kosztów i finansowanie niepowiązane z kosztami odnośnych operacji.

W związku z tym, że UE przygotowuje się do dyskusji na temat struktury przyszłego budżetu, w tym polityki spójności, porusza się również kwestię znaczenia trybu zarządzania dzielonego dla realizacji tej polityki. Zgodnie z Wytycznymi politycznymi na następną kadencję Komisji Europejskiej, przedstawionymi przez nowo wybraną przewodniczącą Komisji Europejskiej, nowy długoterminowy budżet powinien być „prostszy w funkcjonowaniu – z mniejszą liczbą programów i planem dla każdego kraju łączącym kluczowe reformy z inwestycjami”. Mogłoby to jednak wiązać się z przejściem z obecnego zarządzania dzielonego na bardziej scentralizowany tryb zarządzania instrumentami UE, w tym funduszami w ramach polityki spójności, co doprowadziłoby do restrukturyzacji poszczególnych obszarów zarządzania dzielonego (programowania, zarządzania i kontroli), a to z kolei mogłoby mieć znaczący wpływ na pomocniczość, poczucie odpowiedzialności i partnerstwo.

Zdaniem prezydencji węgierskiej zachowanie obecnych cech zarządzania dzielonego polityką spójności UE oznacza również zachowanie podstawowych wartości tej polityki. W związku z tym powinniśmy również zastanowić się nad tym, w jaki sposób te wartości można umacniać po 2027 r., tak aby polityka spójności pozostała skutecznym narzędziem promowania rozwoju, wzmacniania pozycji podmiotów lokalnych i budowania silniejszej, bardziej konkurencyjnej i bardziej zintegrowanej Europy.

---

<sup>5</sup> An Agenda For A Reformed Cohesion Policy: A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations [„Plan działania na rzecz zreformowanej polityki spójności – podejście ukierunkowane na konkretny obszar w celu sprostania wyzwaniom i oczekiwaniom Unii Europejskiej”], niezależne sprawozdanie przygotowane w kwietniu 2009 r. przez Fabrizia Barkę na wniosek Danuty Hübner, komisarz ds. polityki regionalnej.

Mając na uwadze powyższe kwestie, prezydencja zwraca się do ministrów o odniesienie się do poniższego pytania:

**Jak w przyszłości poprawić zarządzanie dzielone funduszami spójności zgodnie z zasadą pomocniczości?**

---